

Izhaja:
vsak ponedeljek in četrtek
popoldne.
Stane za celo leto 15 L.
" pol leta 8 "
" četrt " 4 "
Za inozemstvo celo leto
35 L.
Na naročila brez do-
poslane naročnine se ne
moremo ozirati.
Odgovorni urednik:
Polde Kemperle.

GORIŠKA STRAŽA

Št. 91

V Gorici, v četrtek 27. novembra 1924. Leto VII.

Nefrankirana pisma se
ne sprejemajo. Oglasi
se računajo po dogovoru
in se plačajo v naprej.
List izdaja konsorcij
„GORIŠKE STRAŽE“
Tisk Zadrudne tiskarne
v Gorici
Riva Piazzetta št. 18.
Uprava in uredništvo:
ulica Mameli št. 5.
— (prej Scuole). —

V obrambo politične morale.

Odbor političnega društva »Edinost« v Gorici je na svoji seli dne 26. novembra t. l. razpravljal med drugim tudi o političnem procesu, katerega so vprizorili voditelji tržaškega političnega društva proti tajniku drju Josipu Bitežniku in sklenil priobčiti nastopno izjavo:

1. Odločno je treba obsoditi, da je dr. Edvard Slavik spravi vsebino tajne seje 7. februarja 1924., ki se je vršila med zastopniki obeh političnih struj v Gorici, pred italijansko javnost in jo pritiral celo pred forum državnih oblastev. Toliko bolj je treba ožigosati njegovo neodgovorno ravnanje, v kolikor mu je bil večkrat predlagan častni sod, sestavljen od mož naše krvi, ki uživajo polno zaupanje obeh političnih struj.

2. Drju Josipu Bitežniku, neustranjenemu branitelju pravic našega naroda, gre naša iskrena zahvala in hvaležnost ljudstvu, da iz narodne discipline ni razgrnil pred državnimi oblastmi materijala, ki bi ga bil pred častnim sodom lahko uporabil v svojo zmagovito obrambo, ter se je dal raje obsoditi, nego da bi razkrival pred sodniki notranje politične razmere svojega naroda.

3. V interesu naše narodne enote je, da se taka bojna sredstva med političnimi strujami že v kali zatreljo, zakaj noben odgovoren politik ne bo mogel v bodoče več sodelovati

z drugimi organizacijami, ako mu preti nevarnost, da postane vsebina zaupnih sej predmet razprave pred državnimi oblastmi.

S tem se rušijo podlage vsakršnega medsebojnega delovanja in se demoralizira vse politično življenje našega naroda v Italiji.

* * *

Odbor se je nato pečal z napadi dnevnika »Edinost« in državnega poslanca drja Josipa Wilfana na samostojno politično organizacijo goriških Slovencev, razpravljal je o polomu »Banke Adriatike« v Trstu — ter sklenil nastopno resolucijo:

»Odobrava se odločen in značajan nastop »Goriške Straže« v vprašanju poloma »Banke Adriatike« in se ji izreka zahvala, da se je bila sčasoma uprla agitirati potom oglasov za italijanski fašistovski zavod, ki je prinesel toliko gorja našemu ljudstvu.«

»Goriška Straža« se poziva, naj na nedostojne in surove napade lista »Edinost« in poslanca drja Wilfana na goriško politično organizacijo ne odgovarja temveč naj vporablja svoje dragocene sile za pozitivno razvijanje našega programa v korist naroda. Kakšna struja je na pravi poti, o tem ne bo odločalo prekanje drja Wilfana in »Edinosti«, temveč zgodovina, v katere pravičnost trdno zaupamo.«

Slovenska politična organizacija kliče na pomoč italijanske sodnike.

Slovensko javnost sta razburila v zadnjem času dva politična procesa proti »Goriški Straži«, ker si je upala ožigosati krivice, ki se gode slovenskemu ljudstvu. Na podlagi ovadbe goriškega podprefekta Nicolottija so sodniki obsodili urednika Kemperla na 9 mesecev in pol ječe, kar je izzvalo neznansko ogorčenje med vsemi zavednimi Slovenci in Hrvatimi na Primorskem.

Danes moramo poročati o tretjem političnem procesu, ki nadkriljuje po svoji sramotnosti vse, kar se je zgodilo v našem narodu po svetovni vojni. To pot ni bila tožena »Goriška Straža«, ampak glavni tajnik goriške politične organizacije dr. Josip Bitežnik. Ovadbe, oziroma tožbe ni vložil fašistovski podprefekt Nicolotti, temveč tako zvani prvobornitelji tržaškega političnega društva.

Italijanski sodniki, pomagajte nam!

Kakor znano obstoji med našo politično organizacijo in ono tržaških prvoborniteljev načelna razlika: mi branimo predvsem socialne in narodne interese kmetov in delavcev; oni so pa po svoji vzgoji in svoji preteklosti kapitalističnega mišljenja. Mi smo prepričani, da je njihova politika narodu škodljiva, da je nesocialna in protiljudska. To ljudstvo tudi čuti in zato jih v vedno večjih trumah zapuša. Ali niso n. pr. ob polomu »Banke Adriatike« ljudje sami kar z rokami otipali, da je politika tržaškega društva pogubna? Kako naj skuša ohraniti svoje ogrožene postojanke? Samo ena pot je dana v politiki: pridobiti zaupanje ljudstva, zanj delati, dokazati z dejanji, da je tvoja politika dobra in poštena. Ljudstvo je edini sodnik, ki odloča, katera po-

litika mu koristi in katera mu škoduje. Drugih sodnikov v politiki ni.

Politično društvo »Edinost« v Trstu je pa uvedlo v naše politično življenje nove navade. Ko je videlo, da ne more prodreti s svojo politikom pred ljudstvom in da se njegov ugled v očeh naroda čedalje bolj ruši, je poseglo po zadnjem obupnem sredstvu ter poklicalo na pomoč italijanske sodnike. Ponižalo se je do najbolj sramotnega sredstva, ki si ga more zaveden Slovenec in Hrvat misliti, da pozove tujerodne sodnike, naj oni izrečejo ugodno sodbo o politiki voditeljev tržaške »Edinosti«.

Sramotna tožba.

Človek ne more niti verjeti svojim ušesom, a je vendar resnica, da so tržaški prvobornitelji v borbi proti naši politični organizaciji poklicali na pomoč tujerodne sodnike. K temu nizkemu srestvu se je ponižal dr. Edvard Slavik in v njegovem imenu je vložil tožbo na goriško sodnijo dr. Franc Gabršček. Žal nam je, da moramo razglati do nagega pred slovensko javnostjo oba moža, toda nič ne pomaga: moramo objaviti glavne odstavke tožbe dobesedno, da bo videla slovenska javnost, kakšna je narodna morala naših političnih nasprotnikov.

»Že delj časa se opaža« pravi dr. Slavik v svoji tožbi »neko delovanje proti meni in drugim voditeljem političnega društva »Edinosti« v Trstu. Vodijo se razni napadi proti naši osebnosti in politični poštenosti. Med drugim nas obdolžujejo, da smo se dali korumpirati od bank, tako, da je naša politika v prilog bankam in kapitalizmu, mesto da bi bila v korist ljudstvu. Doslej ni bilo mogoče dognati obrekovalcev, četudi smo po-

znali vir, iz katerega je izhajala ta agitacija. V četrtek dne 8. februarja 1924. se je pa vršila v prostorih političnega društva »Edinosti« v Gorici, (ulica Mameli 5) seja odposlanec goriškega in tržaškega društva »Edinosti«, katere se je udeležilo razen mene še osem drugih gospodov. Med debato sem se pritoževal, da so dvignili voditelji političnega društva »Edinosti« v Gorici proti meni in drugim tržaškim politikom javno obtožbo, da smo korumpirani od bank, da delamo vsled tega politiko, ki koristi bankam, mesto da bi vršili politiko, ki bi odgovarjala interesom ljudstva. V tem trenutku se je obrnil dr. Bitežnik (obtoženec) k meni, pokazal name in zavpil na ves glas: »Res je, bili ste podkupljeni!«

Čutim se radi te obtožbe močno užaljenega na svoji časti.«

Dr. Slavik predlaga, naj sodnija drja Bitežnika obsodi ali naj pa dr. Bitežnik dokaže pred sodnijo resničnost svoje trditve.

Prvobornitelji so zgubili pamet.

Človek se vpraša: Kaj so hoteli tržaški gospodje s tožbo pred sodnijo? Zakaj so spravili tajno sejo iz časa volilne borbe pred javnost in čemu so zahtevali, naj se tujerodni sodniki bavijo z notranjimi razmerami v slovenskem taboru? Ali se jim je res že zmešala pamet?

Le pomislite malo, kaj so gospodje prav za prav zahtevali! Oni so zahtevali od drja Bitežnika, naj prinese pred tujerodne sodnike sejne zapise slovenskih političnih organizacij, naj pripoveduje sodnikom, kako je bilo na občnih zborih, kakšne so bile razmere pri naših listih, kakšne so bile zasebne izjave, pisma in dejanja tržaških voditeljev itd. itd. Razkriti bi bil moral pred tujerodnimi sodniki notranje politične razmere Hrvatov in Slovencev v Italiji — čedra, zakaj le tako bi bil dokazal, da je politika tržaške gospode kapitalistična in bankirska, mesto da bi odgovarjala interesom ljudstva.

Ali vas ni nič sram, gospodje, da ste se podali na to polje? Prava sramota, da se je našel slovenski odvetnik, ki je imel pogum, dati svojo roko k takemu delu.

Prvič pred sodnijo.

Prva razprava se je vršila 26. septembra 1924. Sodnik Molinari se je silno začudil, ko je videl, za kaj gre. Prigovarjal je drju Slaviku in drju Podgorniku, ki je zastopal drja Gabrščeka, naj poravnata vendar zadevo izven sodnije. Dal jima je razumeti, da take stvari ne spadajo pred sodnijo. Kakor je v vseh strankah na svetu navada, se taki spori rešujejo kvečjemu pred častnim sodom. Sledeč tem mednarodnim političnim običajem, je dr. Bitežnik že pred pravico predlagal častni sod, toda dr. Slavik ga je odklonil. Hotel je na vsak način, da sodijo o slovenski politiki italijanski sodniki.

Sodnik Molinari si je mislil, da sta dr. Slavik in dr. Podgornik preveč razgreta in je prenesel razpravo na nedoločen čas. Upal je, da prideta medtem k pameti in se zadeva reši izven sodnije.

Sramota za dva slovenska politika, da jih mora italijanski sodnik učiti, kj je njuna dolžnost.

Pamet se noče vrniti.

Dr. Bitežnik se je jasno zavedal težke odgovornosti, katero vzame naše politik, ki bi hotel razkrivati notranje razmere slovenskega naroda pred tujerodnimi sodniki in je zato predlagal še enkrat častni sod. Toda dr. Edvard Slavik je v imenu edino-

sti in narodne sloge predlog odklonil in odločno vztrajal, da pride stvar pred sodnijo. Take lahkomiselnosti in tako pokvarjenega čuta za odgovornost je težko srečati pri politikih v zreli moški dobi. Tako je prišlo do druge razprave. Sram nas je kot Slovence, ko se spominimo na žalostne postave slov. politikov, ki so nastopali v tem procesu. Kako krepko in moško se je dvigala oseba drja Josipa Bitežnika nad pritlikavo zmedo svojih nasprotnikov!

Ko je začela razprava, je tudi ta sodnik začudeno gledal, ko je videl, za kaj gre. Tudi dr. Zerboni je odločno ter vztrajno poučeval drja Slavika ter drja Podgornika, da se morajo take stvari rešiti izven sodnije. Dal jima je razumeti, da delajo tako vse stranke. Vse zaman. Starinska trma prvakov se ni dala prepričati.

Ne zaupajo slovenskemu rzsodišču.

Kot prvi je zagrabil za besedo pravak dr. Karel Podgornik in začel tolmačiti, da oni nimajo vere v častni sod. Rzsodišče, v katerem bi sedeli sami Slovenci, voljeni od obeh slovenskih strank, torej ni sposobno rešiti političnega spora med Slovenci. Sposoben je zato tujerodni sodnik. Dr. Podgornik se je obrnil k sodniku in vzkliknil v navdušenih besedi:

»Mi smo prepričani, da boste Vi v naši zadevi popolnoma pravilno rzsodili in smatramo, da smo našli v Vas pravičnega sodnika. Častni sod bi po našem ne prinesel ugodnega uspeha.«

Te besede žalostnega prvaka drja Podgornika ostanejo vklesane v bronastih črkah na straneh njegove življenjske knjige.

Res, krasno mnenje ima dr. Karel Podgornik o slovenskih možeh, katere bi poslala naša in pa NJEGOVA LASTNA POLITIČNA ORGANIZACIJA v častni sod. Izrekel je našim in njihovim najboljšim možem pred tujerodno sodnijo javno nezaupnico, s čimer si je stekel velike zasluge za slovenski narod. In ta mož, ki je pred sodniki manjšal slovenski ugled, je bil — pomislite, ljudje božji, — slovenski državni poslanec v rimskem parlamentu.

Značajna izjava drja Bitežnika.

Dr. Josip Bitežnik je pa pri razpravi izjavil približno sledeče:

»Ugotavljam, da je spor, ki je predmet današnje razprave, popolnoma političnega značaja. Moj nastop ni veljal osebno drju Slaviku, temveč nasprotni struji, katere politiko sem na tajni seji odločno ožigosal. Spori med različnimi političnimi strujami se pa morajo reševati s političnimi sredstvi pred političnim forumom, nikoli pa ne pred sodnijo. Katera slovenska politika je prava in katera slaba, o tem bo odločalo edino slovensko ljudstvo in ne sodniki. Meni se sodnija ne zdi primerno mesto, kjer bi mogla se braniti moralna in politična neoporečnost tržaške organizacije in njenih predstaviteljev.

Meni je nemogoče, da bi v dokaz svojih trditve pred sodnijo razkrival notranje razmere svojega naroda, ker se upira proti temu čuti discipline in odgovornosti, ki ga dolgujem slovenskemu ljudstvu.

Dr. Podgornik predlaga 3 do 30 mesecev zapora.

K besedi se je oglasil zopet žalostni junak dr. Podgornik in začel govoriti sodniku o izmenjavi denarja, o Mašem listu, o Jadranski banki o napadih Goričanov na tržaške prvobornitelje itd. Dokazoval je, da je dr. Bitežnik napadel drja Slavika čiste osebno in da ga je treba strogo kazno-

vati. Na pravnem odru se je pojavil kot prva pričča veliki narodnjak dr. Franc Gabršček, ki je podpiral na vse kriplje obtožbo dr. Slavika in dr. Podgornika. Ko se je umaknil narodni borec s pozornice, se je vzdignil na oder odvetnik Vidmar ter potegnil v znamenju edinosti in sloge z obema narodnima prvakoma.

Zalostna postava dr. Karla Podgornika je odprla še enkrat svoja usta in zahtevala obsodbo dr. Bitežnika. Njen nastop je bil tužno-resen in ogorčen ter jako rodoljuben: zahtevala je, naj se zgodi za vsako ceno pravica in predlagala. NAJ SE DR. BITEŽNIK V SMISLU ČL. 393 KAZENSKEGA ZAKONIKA OB-SODI NA 3 DO 30 MESECEV JEČE ter povrnitev stroškov.

Sramota vseh sramot!

Druge besede ni mogoče rabiti sprito sramotnega prizora, ki ga je nudil dr. Podgornik naši javnosti, ko je predlagal, naj vtakne državno oblastvo slovenskega javnega delavca dr. Bitežnika kar par let v ječo.

Imena dr. Slavik, dr. Podgornik, dr. Gabršček in odvetnik Vidmar ne bodo nikoli več pozabljena med našim ljudstvom. Te narodne prvake in apostole edinosti bo treba naslikati, jih postaviti v okvir ter razdeliti med narod. Njihovi kipi spadajo v Narodno galerijo, da se bo na njih izgledovala mladina.

Prvaki zapuščajo osramočeni sodno dvorano.

Državni pravdnik se je oglasil k besedi ter poučil gospode prvake, da

gre za spor med dvema političnima organizacijama. Dr. Bitežnik je ožigosal nasprotno politično strujo, nikakor pa ni napadel osebno dr. Slavika. V svoji kritiki je bil le preoster, prekoračil je dovoljene meje, ker je rabil psovko.

Sodnik je izrekel nato sodbo ter obsodil dr. Bitežnika na 250 lir globe. Kazen je le pogojna, to se pravi, da je dr. Bitežnik ne bo plačal. Kazen se nadalje tudi ne vpiše v kazenski zapisnik, tako da ostane dr. Bitežnik nekaznovan.

S tem je bil proces pri kraju. Narodni prvaki so po storjenem delu postali poparjeni. Vsi zmedeni in zmešani so zapuščali sodno dvorano. Njihovi prepadeni obrazi so pričali, da se jim že oglašča vest: »Storili smo neodpustljiv greh nad lastnim narodom!«

Prepozno je, gospodje!

Kar ste storili, ste storili, svoje sramote ne izbrišete več. Križev pot vaše politične organizacije pred italijanske sodnike pomeni klavni konec vaše vodilne vloge med Hrvati in Slovenci v Italiji. Zdaj ljudstvo ve in zna, kaj pomeni vaše vzdihovanje po edinosti, narodni slogi in dragem narodu. Politična organizacija, ki si ne upa več braniti svoje politike in svoje časti izključno pred narodom, je sojena in obsojena za vse čase od ljudstva samega.

Politični proces, ki se je vršil v Gorici, je dokazal samo eno: da niste več moralno sposobni voditi hrvaško-slovenski narod v Italiji.

kanstvu. Temeljna načela pa ostanejo kljub temu ista!

Kakšni izgledi so?

Mogoče se bodo pri volitvah v parlament odcepili od Slovenske ljudske stranke tišči, ki so poprej volili z njo, čeprav niso bili njeni pristaši. Izguba 2 ali 3 mandatov pa ne bo odločevala,

la, katera stranka predstavlja mišljenje slovenskih volivcev. Slovence bo prej ko slej predstavljala Slovenska ljudska stranka, Hrvate Radičeva, Srbe pa zmerna radikalna stranka. Ko bodo vsi trije sestavili pravo jugoslovansko vladno, takrat se bo rešilo tudi vprašanje: republika — monarhija.

DNEVNE VESTI.

Naročniki!

Leto 1924. gre h koncu in z njim tudi naročnina za »Goriško Stražo«. Zato Vas vabimo, da obnovite naročnino za leto 1925 čim prej, da ne bo prišlo ob Novem letu vse naenkrat. Drugače zastaja delo na pošti in vsled tega pri upravi in naročniki reklamirajo — zastoj. Poverjenike in prijatelje lista, zlasti pa naše vrle mladence prosimo, da nabirajo naročnike od hiše do hiše in nam potem skupno določijo naročnike in denar. Mi pa jim skupno določimo »Goriško Pratico« zastoj, če plačajo naročnino 15 lir za leto 1925. naprej.

»Goriška Straža« je Vaš prijatelj v dobrih in težkih okoliščinah. Odprite dobremu prijatelju vrata v vseh hišah. Naj ne bo slovenske hiše v naši državi brez prijatelja, svetovalca, naj ne bo hiše brez »Goriške Straže«.

Promocija.

Te dni je promoviral na vseučilišču v Gradcu naš rojak g. Sipko Vrtovec iz Velikih Žabelj za doktorja vsega zdravilstva. Častitamo!

Načrti, načrti, načrti...

Na zadnji seji izredne kraljeve komisije za upravo furlanske province, so sklenili, da bodo pristojnemu ministru predložili načrt za progo Ajdovščina-Postojna. Koliko bo še takih »zadnjih« sej in predlogi predno bo železnica drdrala iz Ajdovščine proti Postojni? To naj bi tudi gospodje sklenili.

Sram jih je!

Iz Trsta prihajajo vesti, da je neka italijanska družba kupila razvaline »Narodnega doma« v Trstu. Že takoj po barbarskem činu, so prinašali veliki inozemski listi slike in objave o požigu »Narodnega doma«; vsak tujec, ki so ga zanesla pota v Trst je postal pred žalostnimi znaki strankarske, ne narodne zaslepljenosti. In glas o tem se je širil vedno dalje. Da bi sramotni pečat ne bil tako viden, so z deskami in tramovi skrili pogorišče. Fašistovski listi pišejo zdaj, ko so razvaline kupili in se bo nad njimi dvigala stanovanjska hiša, da bo zdaj vendar izginil žalostni spomin. Da, bo zginil s tistih par kvadratnih metrov na Oberdankovem trgu, a ne iz tisoč in tisoč src tistih, ki ste jih hoteli ponižati!

Kulturni boj v Jugoslaviji.

Kakor smo že poročali, je novi prosvetni minister, frامason Pribičević prepovedal dijakom državnih šol članstvo pri Marijinih kongregacijah. Odlok je, razumljivo, izzval posebno pri Slovencih in Hrvatih silno ogorčenje. Za pretečeno nedeljo so sklicali zoper tak odlok, ki ga more skovati le srednjeveška miselnost, velik protestni shod v Ljubljani. Ta se pa ni vršil, ker je šolska oblast dala na znanje, da se ta odlok ne bo izvajal. Mi moremo vzkliniti le: »Hvala Bogu, ker je našim za sedaj za sedaj prihranjena ljuta borba, vsiljena jim od tujih, nenarodno mislečih elementov.«

Za vojno se družijo.

Belgrajski listi pišejo, da so sklenile jugoslovanska, rumunska in italijanska vlada konvencijo. Dvomimo, če se bo s kanoni mir teh držav dolgo vzdržal.

Tržaške financerje so potegnili.

Dolgo časa so opažali financerji v Trstu, da izginjajo iz nekega skladi-

šča v prosti luki velike množine kave. Straže so se pomnožile; vse ni nič pomagalo. Sedaj so šele odkrili podzemeljski rov do skladišča, ki so si ga tihotapci zgradili.

V deželi je red in mir.

Preteklo nedeljo je blizu Napolja ustrelil v prepiru miličnik Urmenio nekega komunisto. Po storjenem dejanju je zločinec pobegnil in ga do danes še niso našli.

Za mesečnih 10.000 frankov je menjal prepričanje!

Opozicionalno časopisje pravi, da je bil sedanji ministrski predsednik Mussolini podkupljen od Francozov, da je ustanovil »Il Popolo d'Italia« in v njem hujskal za vstop Italije v svetovno vojno. Kakor znano je bil Mussolini prej urednik socialističnega glavnega glasila »Avantija«.

Razorožujejo se?

Na podlagi dogovorov na washingtonski razorožitveni konferenci so ameriške Združene države uničile nekaj vojnih ladij v vrednosti 152.404.000 dolarjev. V istem času se pa vrše pregovori med Rusijo in Ameriko, glede priznanja Sovjetov. Amerika se brani jih priznati. Stvar je taka le: nek ameriški petrolejski koncernu je imel velikanske petrolejske vrelce na Kavkazu. Rusija jih je nacionalizirala. In sedaj pritiska upravni svet te družbe na ameriško diplomacijo, naj Rusija prej vrne tiste vrelce, potem jo Amerika prizna. Tako nastajajo nevarnosti, da se bodo ljudje zopet pobijali pod pretvezo neke narodnostne ideje za žepe nenasičnih kapitalistov. Razorožite tudi duha, ne samo pest!

Izseljevanje.

V prvem polletju letošnjega leta se je izselilo iz Italije 65.912 oseb! Lani v isti dobi le 62.997. Vzroki so brezposelnost in slabo državno gospodarstvo. Izseljenci gredo po večini v Brazilijo v Južno Ameriko.

Ukradeno zlato.

Iz južne Afrike so poslali iz tamkajšnjih zlatokopov več pošiljatev zlata na Angleško. Spotoma je bil ves transport v vrednosti 10 milijonov angleških funtov ukraden. Srečni tatovi!

Kralja sveta.

Nimata kronanih glav. Prav ponižna in priprosta sta; eden je mrtev, eden živ. Prvi je denar; drugi žurnalista ali novinar. Oglejmo si drugega. Čeprav smo rekli, da je kralj, je vendar njegovo življenje silno naporno. Sloviti pisatelj Jørgensen pravi, da je to življenje, ki nikdar ne dopusti človeku časa, da bi se zbral in miroval, ampak ga neprenehoma podi skozi nepregledno vrsto malih in velikih dogodkov, ki mu niso nič mar, pa se mora vendar zanje brigati, jih mora razumeti in drugim razlagati. Žurnalistaovo življenje je najutrudljivše, ker ubija njegove moči s stoterimi in stoterimi rečmi, ki niso med seboj v nikaki zvezi. O vsaki stvari mora javno izraziti svojo sodbo. Ker ima na razpolago tisk, verjamejo njegovi besedi milijoni in milijoni bolj kot pridigarju na leci. On ustvarja javno mnenje; pred njim se tresejo kralji in priprosti; on vzbuja s svojo besedo revolucije in jih pomirja; on naznaja svetu nove iznajdbe ali jih proglašuje za ničeve. Kak zločinec lahko postane novinar, če svojo nevidno moč zlorablja v strankarske ali človeški sreči sovražne namene!

Kaj se godi po svetu?

Katera načela vodijo volivno borbo v Jugoslaviji?

Bivši ministrski predsednik Davidović je s pomočjo voditelja Slovencev, dr. Korošca, hotel ustvariti vladu, kjer naj bi sedeli pripadniki Srbov, Hrvatov in Slovencev. Zastopane naj bi bile v vladi tiste stranke, ki imajo največ ljudstva za sabo. Ministrstva so dobili voditelj najmočnejših strank v Srbiji in resnična predstaviteljica slovenskega ljudstva, Slovenska ljudska stranka. Nekaj mest so pa pustili še nezasedenih, pričakujoč, da bodo Radičevci prišli v Beograd. Že se je imelo zgoditi, da bi Jugoslavija, dobila vladno, sestavljeno na podlagi enakopravnosti vseh treh narodnosti, kjer ne bi imeli eni nadvlade nad drugimi, kar so se pristaši srbskega hegemonizma združili, dobili na svojo stran še kralja in Davidović je moral iti. Ljudstvo pa ni pozabilo prizadevanja bivše vlade, da bi se enkrat ustalil mir v Jugoslaviji s tem, da pridejo vsi trije bratje do enakih pravic, ampak občuti globoko, da mora iz Jugoslavije izginiti vsaka misel o nadvladi enega plemena nad drugim. To je bogata dedščina, ki jo je pustila Davidovičeva doba za sedanjo volivno borbo. V tem načelu je pa že vključeno tudi samoodločevanje poedinih narodnosti o zadevah, ki se tičejo le nje. Borba proti centralizmu in za avtonomijo že objemlje mase.

Položaj v Sloveniji.

Naravno, da bodo tudi v teh volitvah slovenski glasovi odločilno vplivali na sestavo bodoče vlade. Volivni boj je že v polnem razmahu. Nastal pa je čuden položaj vsled Radičevega nastopanja. Radič je dobil na svojo stran Albina Prepeluka, ki je še pred letom dni vodil slovenske socialiste. Pri zadnjih volitvah je v svojem listu »Avtonomistu« zelo nastopal zato, naj se nikar slovenski volivci ne cepijo na majhne strančice, temveč naj oddajo svoje glasove za pravo predstavnico Slovencev, za Slovensko ljudsko stranko. Poudarjal je samostojno politično in kulturno miselnost Slovencev in odklanjal nadvlado, bodisi s srbske bodisi s hrvaške strani. Ko je pa Štefan Radič sklenil postaviti kandidatne liste tudi

v enem delu Slovenije, se je Prepeluh, ki je vedno rftotal sem in tja, usedel na Radičevo republikanstvo.

Avtonomist Prepeluh izdaja avtonomijo.

Štefan Radič je sicer politik, toda v svoji politiki večkrat ne pozna logike. On skuša postati vodja vseh ljudi, ki se bore proti srbski nadvladi, v istem hipu pa hoče Slovence vklemiti pod jarem Hrvatstva. Za svoje namene je dobil zvestega oprodo, Prepeluha, ki je prej pobijal vsakršno hegemonijo in se poganjal za samoodločbo poedinih narodnosti v Jugoslaviji.

Slovenska ljudska stranka zvesta svojemu programu.

Vodja Hrvatov pravi, da je bil prisiljen poseči v Slovenijo, da izpelje svoj republikanski program tudi med Slovenci. SLS, tako pravi dalje Radič, pa ni republikanska.

Ko Radič to trdi, pozablja, da je to stranska s krščanskimi načeli. Krščanske stranke pa se ne smejo uklepati v formule, ki so odvisne od trenutnega političnega položaja. One morajo predvsem izpeljati svoja temeljna načela, ki jih dobivajo iz krščanstva; to so predvsem socialna pravičnost in vpoštevanje naravnih pravic vsakega posameznika. Če jim nudi možnost za izpeljavo svojih načel monarhična oblika, se bodo nje oklenile; če pa republikanska, bodo njo podpirale. Francija je republika, pa je prežeta vsa njena politika bolj s kapitalističnim, krščanskim načelom nasprotujočim duhom, kot v marsikaki monarhiji. Za Slovensko ljudsko stranko je vprašanje republike oz. monarhije, vprašanje ljudskih koristi, za Radiča pa je republikanstvo cilj. Pravilno je vzklil voditelj Slovencev, Korošec, na nedeljskem volivnem shodu v Ljubljani: »Mi smo bili vedno resni in dosledni politiki; prvo nam je samostojnost Slovenije v jugoslovanski državi; centralizem in hegemonizem, najsi bosta že v republikanski ali monarhični posodi, pa pomenita smrt za našo slovensko individualnost.«

Dejstvo pa je, da se SLS vsled obstoječih razmer nagiblje k republi-

Delitev občinskih zemljišč.

(Riordinamento degli usi civici).

Kot je znano, je izšel 22. 5. 1924. pod št. 751 kr. dekret — zakon, tičoč se preureditve običajnega prava. K zakonu se pripravljajo izvršilni pravilnik, ki bo v kratkem izdan.

Ni moj namen poglobiti se v razlago zakona, ampak rad bi razvil na tem mestu nekaj misli glede praktične izvršitve tega dela, ki je za naše ljudstvo dalekosežnega gospodarskega pomena. Radi tega je umestno, da že sedaj vsa javnost misli na to.

Bridko izkušnjo je doživelo naše ljudstvo ob priliki cenitve po vojni poškodovanih nepremičnin. V naše kraje je prišlo veliko število tujih cenilcev, ki niso poznali tukajšnjih razmer, niti naših stavb v različnih legah, kar je povzročalo veliko škodo pri izvrševanju njihovega posla. Radi razmeroma prekratkega roka kakor tudi radi brezvestne agitacije nekaterih naših ljudi dvomljive vrednosti, je velik del naših posestnikov poveril delitev tem cenilcem. Večina teh cenitev je bila pretirano nizka, nekatere so bile pretirano visoke (radi višjega odstotka), a vse čezmerno drage, kar je pripravilo posestnike ob velike vsote.

Da bi se ne ponavljali enaki slučaj pri delitvi, bi bilo potrebno, da bi se to delo že sedaj smotreno organiziralo. Vsi morebitni predlogi naj bi se obravnavali javno, da bi bilo ljudstvo sproti poučeno o razvoju te akcije ter vedelo kam se mu je obrniti v slučaju potrebe.

Ker še ni izdana izvršilna naredba in niso še določene natančne smernice glede delitve zemljišč, bi si občine za sedaj še ne mogle poskrbeti potrebnih strokovnjakov, vendar bi se morale izvršiti že sedaj vse pripravne, ki bi omogočile ob ugodnem trenutku takojšen začetek urejenega dela.

V Gorici obstoja tajništvo Kmetško-delavskih zvez, ki, zvesto svoji nalogi, neumorno obvešča javnost o vseh važnih gospodarskih zadevah. Koristno bi bilo ga naprositi, naj bi že sedaj sprejemalo prijave občin, ki bi v veliko lastno korist poverile delitev zemljišč domačim strokovnjakom, koje bi določil stalni odbor, sestavljen iz ljudskih zastopnikov in strokovnjakov. Ta odbor bi imel nalogo določiti način in cenik za vsa dela delitve; stal naj bi ob strani strokovnjakov ter štetil pravice ljudstva.

A. V.

Čitajte — Širite „Goriško Stražo“!**Cerovščkov gospod**

Življenje Valentina Staniča

(Spisal: Joža Lovrenčič)

(Dalje.)

Proti koncu šolskega leta je zlasti v avgustu pritisnila huda suša. Zemlja po poljih je zijala v širokih razpokah in vse je bilo ožgano. V mestu samem je zmanjkalo vode. Vročina je bila neznošna.

Po vseh cerkvah so se obdržavale molitve za dež in prirejali so procesije. Učenci vseh šol so se učili tedaj peti Staničevo: Pesem za desh prositi:

Oh, pošli nam, oh pošli nam
Bog ljubi hladni dež!
Zanesi revnim grešnikom,
Saj naše reve veš!
Mi čut' mo tvojo šibo,
Suš' nam polje konča!
Oh, pošli nam, oh pošli nam
Bog ljubi hladni dež!

Kanonik jo je prestavil v nemščino, da je bila vsem dostopna in jasna. Ko so v drugi polovici avgusta priredili v skrajni sili največjo procesijo, so se zbrali učenci vseh šol že ob

GOSPODARSTVO.**Za naše kletarje.**

Ako sodi puščajo,

zamaši jih z mazilom, ki ga napraviš iz 60 g prašičje masti, 33 g belelega voska in 40 g navadne soli. To troje raztopi v kozici nad žerjavico in ko je vse raztopljeno, dodaj tej raztopnini še 40 g presejanega pepela. Še z gorkim mazilom zamaši puščajoča mesta, ki pa morajo biti kolikor mogoče suha.

Kako čuvamo slabo vino?

Sodi naj bodo vedno polni. Na vsak hl vina vzamemo 6-7 g natrijevega metabisulfitu, ga denemo v majhno vrečico in obesimo na veho. Paziti moramo na največjo čistost v kleti.

Polže

preženemo iz kleti s trošenjem živoga apna.

Duh

po plesnobi se vinu odpravi, ako se dene v sod na vsak hl $\frac{3}{4}$ kg bukovega ali hrastovega oglja in pusti v sodu skozi 6-8 tednov, nakar se vino pretoči. Razumen kletar nima v svojem vinu nikdar duha po plesnobi, ker sod po uporabi zažvepla, zabije in hrani na suhem, a ne vetrnem prostoru.

Vino in solnce.

Ne mislimo tu na učinek solne toplote na vino, ki je vsakemu vinogradniku poznan; mislimo na vpliv solčnih žarkov.

Solčnim žarkom je seveda podvrženo le vino v steklenicah in tako vino dobi v par dneh okus po starem vinu in neki posebno prijeten okus (buket). Belo vino dobi rumenkasto barvo. Solčni žarki popolnoma uničijo kan.

Vina, ki je bilo v temni kleti, ne smemo prenesti kar na enkrat na solnce. Vpliv solčnih žarkov mora biti postopen.

Rjavenje orodja in strojev

onemogočimo, ako isto po rabi obrišemo in prevlečemo s ščetko, ki smo jo namočili v kakšnem sušečem olju (orehovo olje, laneno olje itd.).

Italijanska trgovina z inozemstvom v prvem polletju letošnjega leta.

Italijanska trgovina ne cvete baš lepo. Uvoz prekaša izvoz še vedno. In to ni dobro znamenje za državno gospodarstvo. Italija izvažja največ: sir, vino, svilo, jajca, posušeno sadje, konopljo, tkanino in avtomobile. Rabi pa v prvi vrsti: les, celulozo, papir, lepenko, ribe, tkanine, železno, premog, jeklo, žito, kože, stroje in aparate. Nastopna razpredelnica ka-

4. zjutraj v svojih razredih, odkoder so šli v pari s profesorji in učitelji v stolno cerkev, odkoder se je razvila procesija na mestno pokopališče. V cerkvi so »dvignili svetnike«, v srebrnih doprskih kipih shranjene relikvije oglejskih svetnikov, in jih nesli v sprevidu.

Dolgo, dolgo se je vila procesija nešteti ljudi, glasno moleč tu in tam, mladina je pa pela pristrčno prošnjo Staničeve pesmi:

Ach, sende Gott, ach sende Gott
Den Regen bald herab!
Verschone Sündern in der Noth,
Die Erde wird zum Grab! etc...

Kanonik je ginjen poslušal svojo pesem iz mladih grl in ko je po procesiji Bog res poslal dež in okrepčal in prenovil zemljo, ni pozabil mladih pevcev. Nekega popoldne je povabil vse pevce na dvorišče v Gironcolijevo hišo, kjer je stanoval, in spet so mu morali zapeti ono pesem in še druge, potem pa jih je pogostil z dobrim črnim vinom in kruhom....

Kmalu po procesiji se je bližalo šolsko leto h koncu. Ne samo šolci, tudi meščani so ga radovedno čakali brez razlike stanov in izobrazbe. Zanimala jih je najsijajnejša slavnost v

že kakšen je bil uvoz oz. izvoz iz raznih držav v milijonih lir.

Uvoz v Italijo iz:

Jugoslavije	299
Češke	130
Avstrije	238
Francije	821
Nemčije	833
Britanije	1239
Argentinije	577
Švice	214
Sev. Amerike	2858

Izvoz iz Italije v:

Jugoslavijo	213
Češko	73
Avstrijo	372
Francijo	898
Nemčijo	861
Britanijo	771
Argentinijo	410
Švico	874
Sev. Ameriko	613

Torej le v Avstrijo, Francijo, Nemčijo in Švico pošilja Italija več blaga kot ga sama od tam uvažja.

Boj za trg na Balkanu.

Vsaka država, ki ima gotovih izdelkov več kot jih rabi, mora skrbeti, da dobi čim boljših odjemalcev. Balkanske države nimajo še razvite tekstilne industrije. Zato je največ teh izdelkov prodala na Balkan Nemčija. Zadnje čase pa je dobila nevarnega tekmeca v Čehoslovaški. Od januarja do junija je poslala Nemčija na Balkan za 400 milijonov lir tekstilnih izdelkov; v istem času pa Čehoslovaška za okroglo 1006 milijonov. Italijanski gospodarski listi pozivljajo svojo vlado, naj ne bo napram temu gospodarskemu boju brezbrizna.

Novi denarni sistem v Nemčiji.

V veljavo je stopil v Nemčiji nov zakon glede bančnega poslovanja in denarja. Državna marka (= Reichsmark) je vredna en triljon papirnih mark. Rentne marke z enako vrednostjo ostanejo še v veljavi.

Primankljaj avstrijske države.

Avstrijski državni proračun za l. 1925. izkazuje 585 milijard avstrijskih kron deficita. Krili ga bodo s posojilom Zveze narodov.

Trgovina Združenih držav sev. Amerike z Evropo.

Tekom 12 mesecev (šteto do 30. junija t. l.) so Združene države zmanjšale svoj uvoz iz Evrope za 96 milijonov dolarjev. Zvišale so pa izvoz v Evropo za 167 milijonov. Tako, da je Evropa v tej dobi kupila od teh držav za 2.202 milijona dolarjev blaga! Na ta način postaja Evropa vedno bolj odvisna v gospodarskem oziru od Amerike.

šolskem letu — razdeljevanje premijev — daril in nič manj niso bili radovedni na periohe, v katerih so bili po razredih in uspehu označeni z vsemi redovi od »eminencije«, »accidens ad eminentiam« in 1, 2, 3 (odlično, slabo) vsi studiosi. Obdarovani so bili po trije najboljši v vsakem razredu in so bili tiskani na častnem mestu posebno izrazito. Periohe so bile popolnoma latinske, a vendar jih je vse razumelo!...

Dne 7. septembra je bila slovesna zahvalna maša. Daroval jo je vikšji oglela šol kanonik Stanič.

Po maši se je zbral profesorski zbor z ravnateljem, okrajnim glavarjem in prefektom ter gimnazijsko mladino v veliki in lepi Stabilejevi dvorani na Travniku in sprejemal povabljenih goste: Knezonaškofa, vikšega oglela šol Staniča, kanonike in še druge odličnike iz meščanstva, ki so jih vodili na prvi mesta v ospredju v bližino zeleno pogrnjene mize. Drugo občinstvo je stalo v ozadju za študenti.

Profesorji so delili med povabljenec perioho »juventus c. r. Gymnasii accademici goritiensis - et moribus

Najboljša valuta.

Angleški funti in ameriški dolarji naj se skrijejo. Največjo vrednost ima danes denar iz države Siam. Siam je cesarstvo v Zadnji Indiji tam na vzhodu Azije. To je dežela belega slona, ki ga časte kot najvišje bitje. Glavno mesto Baughok je prav čudež raznih kupol in templjev; ker je sezidano na vodi je podobno Benetkam. Tja, kdor hoče obogateti, ne v Ameriko; toda naj pazi, da mu Malajci in Indijci ne spustijo preveč krvi.

„Katoliški Misijoni“.

Ali poznaš že ta list? Ne? Sramotno je to, kajti ta list je edino splošno in najbolj razširjeno misijonsko glasilo na Slovenskem. Izhaja v 15.000 izvodih, zaslužilo bi pa 100.000 naročnikov. Ta krasni list prinaša poučne članke o vseh misijonskih zadevah. Ima zveze z vsemi slovenskimi misijonarji in objavlja njihova izvirna poročila iz misijonskih dežel. Poroča o vsem katoliškem misijonskem gibanju doma in v misijonskih deželah. Prinaša lepe resnične dogodke iz misijonskih dežel, v katerih opisuje požrtvovalno delo katoliških misijonarjev in izpodbudno življenje novospreobrnjenec. Vsaka številka ima najmanj 4-5 slik. Ta list ima zveze s 160 katoliškimi misijonskimi časopisi. Stane 4 lire in se naroča pri upravi »Katoliških misijonov«, Ljubljana, Tabor 13.

Zlasti oni, ki so pozabili, da se imamo krščanstvu zahvaliti za vso kulturo naj bi se naročili na »Katoliške misijone«. Pogled na obupno stanje milijard poganov in na ustvarjajoče in prerajajoče delovanje notranje sile krščanske misli bi jim morda vendar odprl spoznanje, da ima moderno človeštvo velike dolgove napram naši sv. veri, ki jih pa, žal, poplačuje le s preobestno nevhvaležnostjo.

Toplo priporočamo tudi 1. zvezek Misijonske knjižice: »Prvi slovenski misijonski tečaj v Ljubljani 1924« Naroča se istotako v Ljubljani, Tabor 13 pri upravi »Katoliških misijonov«. Po tej knjižici naj bi segli predvsem izobraženci, ki se še niso ovedli socialnih in verskih dolžnosti, ki jih imamo do poganskih rodov. Komur je misijonska misel deseta briga, naj ne govori o krščanski ljubezni do bližnjega, da se ne osmeši.

Dr. M. B.

et literis censa - exeunte anon scholastico 1839.«

In še so razdelili drugo knjižico, na kateri so brali: »Oratio (de modo quo adolescentes studii) vacare oportet (in solennem Praemiorum distributionem in c. r.) Gymnasio Academico Goritiensi (exeunte anno scholastico MDCCCXXXIX (habenda) Elucubrata) a) Matthaeo Zigalle (discipulo) secundae humanitatis classis) Goritiae Typis Paternollianis.«

Ko so vse razdelili, je stopil prefekt Venceslav Jožef Klinzel za zeleno mizo in pozdravil navzoče odličnike, na kar je pomignil Mateju Cigaletu, ki je nekoliko bled pristopil, se poklonil in začel govoriti svoj latinski sermon - govor.

Uvodoma se je spomnil vladarja, ki skrbi za vzgojo mladine in se je poklonil njegovi sliki, ki je bila na prednji strani stene okrašena, nato se je zahvalil profesorjem in vsem, ki se trudijo in skrbijo za učečo mladino.

In je potem prešel k stvari, kako in zakaj se morajo učenci učiti. Resno, vstrajno. Z razumom imajoč pred očmi koristi, ki jim jih nudi šola.

(Dalje pride.)

Ponudba.

Prva mlekarška zadruga
v Volčah,

prodaja svoje odlikovano centrifugirano maslo t. j. čaino maslo najbolje vrste, katerega izdeluje od 25 do 30 kg na dan skozi celo leto.

Ponudbe za leto 1925. sprejema do 20. decembra t. l.

Naslov: Prva mlekarška zadruga
Volče — Volzana
ODBOR

Pohišstvo

Bašin Anton, Gorica, Piazza
S. Antonio 9 (Stari trg)

Velika izbira vsakovrstnih mizarskih izdelkov, popolne spalne sobe, kakor tudi posamezni kosi: omare, postelje, predalčniki, mize itd. po konkurenčnih cenah. — Priporoča se slav. občinstvu

Kavarna Principe Umberto
in sladšičarna

lastnik **D' ATRI MARIJ**
Corso Verdi 1. (Hiša Marzin
v Gorici).

Elegantno shajališče, dvorana z bi.
Najboljša kava espres, napolitanske sladčice, izvrstno pecivo, najboljša čokolada.
likerja prvovrstnih tvrdk.
Delikatose domačih in tujih kolonij.

Modna hiša

„Alla città di Torino“

Gorica, Corso Vitt. Em. št. 9

razprodaja svojo veliko množino ženskih klobukov
po najnižji ceni.

Fotograf Anton Jerkič posluje
na
CORSU VERDI 36 (prej Via Giardino). —

TRGOVINA Z JESTVINAMI z dobro vpeljano gostilno zraven postaje v Mariboru je na prodaj. Podjetje izvrstno, dohodek zagotovljen. Naslov pove uprava lista.

LUDVIK ZOTTER, brivec na Travniku št. 17, priporoča sl. občinstvu v mestu in na deželi svojo higijskično brivnico.

Ne pozabite
na staro domačo tvrdko,
ki prodaja za
časa sejma po
znižanih cenah!

JAKOB ŠULIGOJ
urar, zlatar in optikar
Gorica
Gosposka ul. šte. 19.

Prva slovenska tvrdka
JOSIP KERŠEVANI

Gorica, Piazza Duomo št. 9 (desno)

priporoča svojo trgovino najizvrstnejših šivalnih strojev iz svetovno znane nemške tovarne „MUNDLOS“, dvokelesne znamke orig. „KOLUMBIA“, belgijskih pušk ter vse k temu spadajoče predmete.
Brezplačen poduk v umetnem vezenju, šivanju in krpanju.
Lastna mehanična delavnica in popraviljavnica Piazza Duomo 5 (vogal ulica Rabatta).

Širite „Goriško Stražo“!

Teod. Hribar (nasl.) - Gorica
CORSO VERDI 32 - - (hiša Centr. Posoj.)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne Regenchart & Raymann, vsakovrstno blago za poročence kakor tudi velika izbira moškega in ženskega sukna.
Blago solidno! Cene zmerne!

Plačam najvišje cene
za kože lisic, podlasic, kun, zajcev, mačk, veveric, jazbecov i. t. d. i. t. d.
Prodajam pasti in posebno meso za lov na divjačino.

Delavnica za strojenje in barvanje.
Nihče nima pravice kupovati zame.

Walter Windspach - Gorica
Via Carducci šte. 6.

Pozor na izpremenjeni naslov!

Ako želite nakupiti dobro blago in elegantno izgotovljene obleke po najnižji ceni obrnite se edino na domačo tvrdko

Andrej Mavrič

Via Carducci 3 — GORICA — Via Carducci 3

Tam dobite blago po sledečih cenah:

Družinsko platno 150 cm.	od L. 8.— naprej	Krminsko za srajca	od L. 3.50 naprej
Madonna 150 cm.	„ „ 8.— „	Saten črn in barvan	„ „ 3.50 „
Madonna 80 cm.	„ „ 3.50 „	Naglavne rute	„ „ 2.50 „
Madapolan Reclam 80 cm.	„ „ 3.— „	Panama za srajce boljše vrste	„ „ 4.80 „
„ Sposalizio 80 cm.	„ „ 4.50 „	Popelin za ženske obleke	„ „ 14.50 „
Kuhinjske brisače	„ „ 1.90 „	Volno fina Gaberden	„ „ 23.— „
Prtiči	„ „ 2.50 „	Moške hlače	„ „ 14.— „
Brisače	„ „ 3.— „	„ srajce	„ „ 15.— „
Odeje volnene	„ „ 34.— „	„ spodnje hlače	„ „ 9.— „
„ „ finejše vrste	„ „ 65.— „	Ženske srajce	„ „ 8.— „
„ „	„ „ 50.— „	Žamet moški	„ „ 9.— „
Posteljna pregrinjala bela in barvana	„ „ 25.— „	Hlačovina	„ „ 4.— „
Gradl za postelje	„ „ 3.20 „	Moške obleke	„ „ 60.— „
Zephir za srajce	„ „ 3.— „	Obleke otroške	„ „ 30.— „
Perkali rožasti	„ „ 3.20 „	Izgotovljene štramace	„ „ 50.— „
		Velika izbira moškega sukna	„ „ 10.— „

Velika izbira kožuhovine po tovarniških cenah.

Velika krojačnica, katera sprejme vsako naročilo ter ga izvrši točno in po zmernih cenah.

Za vsako naročilo se jamči.

Za obilen obisk se najtopeleje priporoča udani

ANDREJ MAVRIČ - trgovec

N a d r o b n o !

N a d e b e l o j !

Kje je večna pomlad?

Quito, glavno mesto republike Ekvador v Južni Ameriki je edino mesto na svetu, ki leži ravno na zemeljskem ravniku ali Ekvatorju. Zato vztraja tam solnce skozi celo leto ob 6. uri in ob 6. tudi zahaja. Mesto, ki je 2850 m (kot naš Triglav) nad morjem, ima večno pomlad.

Trgovska vzajemnost.

Prihodnji mesec bo večja skupina italijanskih trgovcev obiskala važnejša trgovska središča v Jugoslaviji. Spomladi bodo pa Jugoslavlani obiskovali v Italiji. Kdo bo imel korist od teh obiskov?

Razvoj pomorstva v Jugoslaviji.

Kljub svoji lepo razviti dalmatinski obali si ni Jugoslavija še doslej znala temeljiti svojega gospodstva na Jadranu. Kriva je bilo temu deloma nespособnost, deloma tudi centralistični sistem. Doslej so se nahajala jugoslovanska pomorska oblasta v Belgradu. Sedaj so sklenili, kar je edino umestno, da se prenese v Split. Oceanografski inštitut (zavod za preiskovanje morja), ki se namerava ustanoviti v Splitu, je še vedno le v načrtu. Kljub mnogim nasvetom, posebno od strani ljubljanskega univerzitetnega profesorja Gavazzija, da je taka ustanova prepotrebna za pomorstvo, šele odstopivši minister Kulovec spoznal to potrebo in določil za to posebno sveto. Dal Bog, da bi Jugoslavlani kaj kmalu uvideli, kako prepotrebno je, da si s pomorsko močjo zasigurajo lepši razvitek mlade države!

Mestne novice.

Pozor slovenski starši!

Mestna šolska uprava v Gorici je določila, da se bo poučevala slovensčina v dodatnih urah in sicer po štiri ure na teden v šoli v ulici della Cappella za dečke in v šoli v ulici Mameli za deklice in to za dečke in deklice slovenske narodnosti vseh ljudskih sloj v Gorici. V sled tega se pozivljajo vsi starši, da prijavijo ne samo doma, ako tega še niso storili, svoje šole obvezne otroke k temu pouku, naj obiskujejo sicer katerokoli ljudsko šolo v Gorici.

Pevsko in glasbeno društvo v Gorici je imelo dne 3. oktobra t. l. svoj redni občni zbor pri obilni vdeležbi članov in prijateljev društva. Iz poročila tajništva posnemamo, da je vzdrževalo društvo v letu 1923-24 glasbeno šolo za gosli in glasovir, v katero je zahajalo 42 učencev. Priredilo je tekom leta 14 koncertov: v oktobru 1923 dva v Aidovščini, januarja 1924 dva v Gorici, 19. marca Vodopivec večer in 25. junija koncert. V počitniških mesecih je nastopil zbor v Dornbergu in Rihembergu z lastnimi prireditvami, 28. septembra pa je sodeloval pri veselici Bralnega in pevskega društva v Štandrežu. Društvo stopa v petindvajseto leto svojega obstoja, kar hoče proslaviti v vrsto koncertov, tudi s pomočjo jugoslovanskih umetnikov. Blagajnik poroča, da je društvo zadosti dobro premagalo finančne težkoče lanskega leta. Za to se mora zahvaliti svojim zvestim članom pevcem in pevkom in onim članom, ki so redno plačevali članarino, ter podpornikom, osobito denarnim zavodom, ki so podprli društvo z denarnimi prispevki. Na podlagi dosedanjih izkušenj upa društvo, da bo uspeh — materialni in moralni — tudi v bodočem letu ugoden. Odobril se je tudi proračun za prihodnje leto in vzelo na znanje poročilo hišnega gospodarja. Pri volitvah so bili izvoljeni za predsednik: predsednik dr. Karol Podgornik, podpredsednik: gg. Bratuž Rudolf, dr. Birsa Karol, Eržen Ljudmila, Knapič Ivan, Levpušček Jos. Rud., Lukežič Ludovik, Vidmar Franc; namestnika: Delpin Josip in Štrukelj Josip; preglednika računov: Kačič Ivan in Kozman Avgust. Društvo čestitajo k njegovemu jubileju zastopniki Zveze prosvetnih društev, Akademičnega ferijalnega društva Adria in Dramatičnega krožka v Gorici.

Sv. Miklavž v Gorici. Nedolžno veselje in nestrpno pričakovanje vlada v naših malekih. Povsod iskreče oči in nchroj

vprašani: Kdaj bo prišel sv. Miklavž, kam pride in kaj mi prinese? Da bodo naši starši vedeli odgovoriti radovednim otrokom, jim javljamo naslednje: Sv. Miklavž bo prišel dne 5. decembra ob pol 9. h zvečer v gledališče Verdi, Passaggio Edling št. 4. Tam vprizori naša »Mladika« prekrasno zimsko idilo: »Bratec in sestrica«, pri kateri nastopijo otroci in odrasli, zbor vil in palčkov, angeli in Miklavž. Igra je sijajna, polna očarajočih slik in prelepih naukov. Sodeluje orkester, solopci s spremljevanjem klavirja in skupina vil z rajanjem. Vabimo vse družine in prijatelje otrok, naj polnoštevilno posetijo to prireditev in pripeljejo svoje malčke s seboj, da se uživajo v poezijo nedolžnih otroških sani. Cene sedežem so naslednje: sedež I. vrste L 8, II. vrste L 6, III. vrste L 4, sedeži na galeriji L 4, stojišča L 2. Otrokom od 3—6. leta je v spremstvu dovoljen brezplačen vstop. Kam naj se pošljejo darovi in kje se dobe v predprodaji vstopnice, povemo prihodnič.

Igra se bo ponovila v nedeljo dne 7. dec. ob 4. h pop., na kar opozarjamo zlasti okoliška društva.

* **Gospod**, ki je pomotoma zamenjal v knjigarni K. T. D. ovoj s čevlji, naj ga blagovoli vrniti.

* **Dramatično društvo** v Gorici vprizori v soboto dne 29. t. m. ob 21. Tučičevo dramo v treh dejanjih »Golgota«. Ta igra je dosegla do sedaj še na vseh gledališčih velikanske uspehe in upamo, da tudi v Gorici uspeh ne izostane. Za to igro so deloma tudi nove kulise naslikane. Igra režira gosp. Ciril Bratuž, ki igra ob enem tudi glavno vlogo.

* **Zajčja bolezen.** Med zajci na Krasu se vedno bolj širi neka bolezen, na kateri je že več divjačine poginilo. Ni izključeno, da se ne bi taki zajci prodajali v mestu. Najsigurneje, da kdo ne kupi na boleznin poginule zverjadi, je, če se kupi le ustreljeno žival.

* **Sploš. slov. žen. društvo v Gorici** je otvorilo danes svojo že naznanjeno razstavo ženskih ročnih del v pritličju »Trg. d.«, vhod čez dvorišče. Razstava bo odprta do nedelje od 10.—12h in od 2.—5h. Vstop je prost, a hvaležno se sprejme vsak, še najmanjši dar, ki se ga porabi v prid božičnice. Za zrebanje so nam še poslali: Gospa Plesničarjeva 1 punčko, 1 prtiček; g. Reja 1 košek za kruh; g. Justina Podgornikova 1 prt, 6 prtičev, 3 robčke; g. Lukežič 1 črniličnik, 1 denevnik, 2 prtiča; g. Pavšič 1 blazino; g. Marmolja torbico za servijete; g. Šketova 2 sličici, torbico za šteti, 1 prtič; g. Zalka Medvešček 1 čipkan ovratnik; g. Makuc 1 blazinic; g. Levpušček 1 volneno oblekico; g. Čukova 1 blazino.

* **Balčni večer.** Gčna. Wissiakova priredi v družbi z g. Vlčkom v Gorici v Trgov-

skem domu dne 6. dec. zvečer in dne 7. dec. popoldne plesni koncert Na vspeh so Gounod, Debussy, Delibes, Grieg, Chopin, Dvorak itd. — Gčna Wissiakova je izšla iz znamenite Dalcrozove šole v Draždanih in velja danes za najodličnejšo slovensko koncertno plesalko. Vspored objavimo. V ponedeljek na semenj sv. Andreja se vprizori Molierova veseloigra v treh dejanjih: »Namišljeni bolnik«! Kdor se hoče dan »fejst« nasmejati naj pride v Trgovski dom ob 15. uri.

Prosvetna zveza.

Okrožni predsedniki naj se v nedeljo dne 30. nov. ob 2h popoldne gotovo udeležijo zvezinega sveta.

Naš čolnič izide začetkom decembra. Dopise je treba poslati vsaj do 30. novembra. Po vseh društvi in vaseh naj se določijo stalni agitatorji in agitatorice za širjenje »Čolniča« v bodočem letu.

Opozarjamo ponovno na organizatorično - telovadni tečaj, ki se bo vršil dne 26., 27. in 28. decembra v Gorici. Pojasnila v Čolnič!

Cene na izvoznem trgu v Gorici

dne 26. XI. 1924.

Drva trde m³ L 60.—, drva mehke m³ L 40.—, maslo kg. L 14.—, jajca komad 90 v, mleko liter 1.20 l, jabolka kv. od 60 v do 100.— l, hruške zimske (vahtence) kv. 80 l, orehi kv. 280.— l, krompir kv. 60.— l, repa sladka kv. 12.— l, fižol kv. 250.— l, seno kv. 18.— l, slama kv. 16.— l, oglje kv. 40.— l.

Darovi.

* **Godbenemu krožku** v Gorici daruje Lit. 100.— ga. Marica Kačič. Hvala!

Za Slovensko sirotišče: P. n. Anton Mikuš, Sv. Lucija, 25 L mesto cvetja na grob dr. Pavliček-a, umrlega na Jesenicah. Pri poroki g. Franca Frančeskina z g. Kristino Šebelja od Šebeljev nabrali sva tje 9 L 20 st. Na mnoga leta! V fari Sv. Križ na Vipavskem so nabrali 8 kvint. krompirja, 5 kvint. repe, 4 kvint. koruze, 1 kvint. fižola, pol kvint. zelja in pol hl. vina. Izrekamo prav srčno zahvalo preč g. župniku I. Rejcu in vsemu ljudstvu svetokriške fars. Bog poplačaj vsem!

Za Alojzijevišče: Vlč. g. dr. I. M. Kržišnik, dekan v Trnovem pri Ilirski Bistrici, nabral L 685.—; vlč. g. Franc Hliš, župnik na Bukovem, L 5.—; vlč. g. kurat Alojzi; Filipič nabral v Grgarju in Ravnci en voz krompirja, fižola in koruze. Vsem blagim darovalcem najskrenejša hvala!

Kaj je novega na deželi?

Solkan.

Te dni raznaša po naši občini občinski odhodnik plačilne naloge za občinski davek, ki znaša skupno v vsej občini krog L 14.000.—. Nima mo še dovolj raznih davkov, ki se porajajo kakor gobe po dežju, plačaj, suženj, še občinski davek! Značilno pri tej zadevi je to, da je ta davek določila mnogobrojna komisija sestojča iz g. komisarja Nibranta in tajnika Collettija. Kako sta ti dve brihtni glavici, ki menda mislita, da imata cel Solkan v žaklju taksirati posamezne družine, naj predočuje sledeče: Premožne malo, ubogim delavcem in kmetom pa kar na debelo. Hkrati tirjajo tudi pasji davek, a ta je tudi Salomonsko odmerjen. Nekaterim posestnikom psov varuhov so določili po L 5.— za psa, drugim pa L 20.—, dočim so gg. Nibranta in g. Mattirolja obdačili za celo čredo psov baje le z L 25.— za vse. Kratko rečeno: gg. ki so naredili po vojni milijonske dobičke, so takorekoč prosti davka, revni kmet in delavec pa obložen z raznimi davki tako, da sploh ne more več dihati pod temi bremenji. »Vsi enake dolžnosti in pravice«. V plačilo za ta bremena, nam pristojna oblastva še zabranjujejo vsako kulturno in prosvetno delo, ter nam sploh nočejo kolavdirati odra, kojega smo si zbrali za izvrševanje prosvetnega dela. Pač res: »Vsi enake dolžnosti in pravice!«

Pozivljamo vse prizadete stranke, ki se čutijo preveč obdačene z občinskim davkom, da vložijo v dvajsetih dneh na občino rekurz, ki naj že pomaga ali ne. Po mojem bodo pomagale le občinske volitve v letu 1925!

Miren.

Zadnji ponedeljek je umrl, star 77 let, Andrej Ferletič. Bolehal je dalje časa. Bil je globoko veren mož, ki je vedno trezno motril politično življenje. Pokoj njegovi duši!

Avče.

V počastitev spomina blagopokojne Gabrijele Gorjup iz Avč, daruje ok. zdr. dr. Luigi Cannoniere iz Kanala 100 L za bolne v občini.

Kostanjevica.

V nedeljo, 13. t. mč sta obhajala tu na slóvesen način svojo zlato poroko Franc Trampuž in njegova žena Uršula. Zlatoporočenec je bil več let podžupan v vasi. Kljub visoki starosti se počutita oba slavljenca — prav izvrstno. Naj Bog živi oba še mnogo let. — Svatje so nabrali pri tej slovesnosti 100 lir za Sirotišče in 63 lir za Alojzijevišče.

Plave.

V noči od nedelje na ponedeljek se je zgodila pri nas smešno-resna dogodbica. Posestniku A. Berlotu, št. 126, so v temni noči vteкли iz hleva

trije mladi prešički. Naš postajenačelnik, ki se je slučajno nahajal na levem bregu Soče, jih je našel in preko mosta spravil na postajo, kjer jih je zaprl. Drugo jutro je šla prestrašena gospodinja iskat svoje prešičke in jih je po poizvedovanju našla na postaji. Postajenačelnik jih pa ni hotel kratkomalo izročiti lastnici, temveč je zahteval, da se mu mora prej izplačati najdenina v znesku 70 lir. Še le po izplačilu te svote je prišla kmetica do svojih prešičkov. Nje mož pa s kupčijo ni bil nič zadovoljen in je odločno izjavil, da bi on postajenačelniku ne bil izplačal nikake nagrade.

Kamnje.

Pretečene dni so se tu poročile štiri članice Marijine družbe. Med njimi dve sestri iz družine Besednjakove na Kukanjih, ki sta si vzele dva brata iz Erjavčeve družine od Pirjevčev. Starejši — Alojzij — bil je predsednik izobraževalnega društva v Kamnjah. Istočasno sta se oženila dva mladeniča tudi s članicama Marijine družbe, med njima točasni predsednik in okrožni odbornik izobraževalnih društev; Joško Lozar. Vsem parom obilo sreče in blagoslova v novem stanu!

Vipava.

(Občudovalec narave).

G. zdravnik Delpin iz Vipave, ki je naše fante s Slapa pretepal, je naenkrat postal sila dovtopen za lepoto narave. V nekem fašistovskem listu je napisal celo dolgo kolono o jasnem in lepem novemborskem nebu v Vipavi. Najbrže ga taka blaga čustva izpreletajo, odkar je videl, da si s pretepanjem ne more pridobiti spoštovanja pri naših ljudeh. Želimo mu dober tek pri opazovanju narave, ki ga naj nekoliko ublaži in odvrne od dosedanjih njegovih metod.

Trst.

Naročnik s Trsta nam piše: O malokaterem stanu se tako malo piše kot o služkinjah. Posebno tukaj v Trstu je polno slovenskih deklet, ki služijo po raznih, največkrat italijanskih družinah. Mnogo dobrih slovenskih deklet se v velikomestnem vrvežu izgubi ter odtuji svojem jeziku, čestokrat tudi veri. To pa ni nič čudnega, saj se nihče ne briga zanje. Splošno se jih smatra, tudi v slovenskih narodnih krogih, za nekaj manjvrednega. Celo v pregovor je prišlo med našim preprostim ljudstvom: »Šla je v Trst!« In pri tem si misli, da je že izgubljena. Žalobog je le prevečkrat to res. Naše ženstvo, ki si rado nadevuje naslov »narodno« nima toliko smisla, da bi v raznih svojih društvi in organizacijah kaj storilo za uboga slovenska dekleta, ki si pridejo v Trst iskat košek kruha. Želimo zato, da bi se našle požrtvovalne dame in priskočile na pomoč raznim družbam, ki imajo človekoljuben in socialen namen skrbeti za služkinje. Saj je polno takih organizacij. (Družba sv. Marte, razne Vincencijeve konference, Skalnica v Gorici itd.)

Trenta.

Pretekli teden je pogorel v Trenti hšt. 43 Anton Kravanja — po domače Podhrastar. Pred tednom dni si je žena porezala roko do kosti, mati leži mrtvoudna, a šest malih otročičev prosi kruha. Revčki so izgubili vse svoje imetje. Ker je Trenta itak silno siromašna in domačini ne bodo mogli veliko pomagati, se tem potom obračam do vseh plemenitih src, posebno trgovcev in denarnih zavodov, da pomagajo lajšati bedo nesrečne družine. Eventuelni darovi naj se pošljejo na župni urad v Soči pri Bovcu.

Breginjski.

K članku iz Breginjskega v 89. številki »Gor. Straže« nekaj pripomb. Dopisnik pravi: potreben je gospodarski napredek; mi pa odgovarjamo: celo nujno potreben je v teh tako konkurenčnih časih, če nočemo zaostati in podležiti. Dopisnik pravi: po-

